

BIJLAGE I Definities van concepten

Infrastructuur: 'The built fabric of public spaces, institutions, facilities, and services (Linden et al., 2004, p. 11, in: Linden en Voogd, 2004).

Vrij vertaald betekent dat alle onroerende voorzieningen die gebouwd zijn binnen publieke ruimtes, bijvoorbeeld wegen, spoorlijnen, havens, vliegvelden, kabels, en riolering. Verder slaat infrastructuur dus ook op instituties, faciliteiten, en diensten. Het is derhalve een erg breed begrip, maar binnen dit onderzoek staat de snelweg en haar omgeving (A12) centraal.

Ruimte (landschap): 'Het stuk land dat men in één blik overziet' (Van Dale, 2007). Deze definitie is bruikbaar, want het gaat erom hoe de stakeholders de infrastructuur binnen het landschap beleven. De beleving komt voort uit datgene dat direct te zien is.

Beleving en waardering: 'Bij belevingswaarde gaat het om cultureel besef en diversiteit, menselijke maat, aanwezigheid van karakteristieke kenmerken (identiteit) en afleesbaarheid van (cultuur)historie en schoonheid. Ook moet in dit verband gedacht worden aan ruimtelijke variatie (in bijvoorbeeld vorm, kleur, en textuur, maar ook wat betreft afmetingen, harmonie en contrast, drukte en stilte, geluid en stank)' (Ministerie van VROM et al., 2007, p. 28).

'In het geval van beleving is er sprake van 'iets meemaken', waarbij de nadruk ligt op de verwerking van indrukken vanuit het persoonlijke perspectief. In het geval van waardering is er sprake van een oordeel over een fenomeen waarbij indrukken gewogen zijn ten opzichte van bepaalde verwachtingen. Bovendien is bij waardering vaak sprake van een impliciet of expliciet oordeel dat getoetst is aan of gevormd wordt door de normen en waarden van anderen' (Crommentuijn et al., 2007, p. 16).

'Het oordeel van een individu over de kwaliteit van de omgeving op een bepaalde waarderingsdimensie. Die waarderingsdimensie kan betrekking hebben op de schoonheid van een landschap, maar kan ook betrekking hebben op de betekenissen die aan een landschap worden verbonden of de ervaringen die in een landschap worden opgedaan' (Buijs en Van Kralingen, 2003, p. 20).

Beheer: 'The presence of a sense of order and care, contributing to a perceived accordance to an 'ideal' situation. Stewardship reflects human care for the landscape through active and careful management' (Tveit et al, 2006, p. 238).

Oftewel: Menselijke ordening en zorg voor het landschap dat tot een 'ideale' situatie moet leiden door actief en zorgzaam beheer.

Samenhang: 'A reflection of the unity of a scene, where coherence may be enhanced through repeating patterns of colour and texture. Coherence is also a reflection of the correspondence between land use and natural conditions in an area' (Tveit et al., 2006, p. 239).

Oftewel: Samenhang is een reflectie van het geheel van een locatie, waar samenhang kan worden versterkt door middel van herhalende patronen van kleuren en textuur. Het is ook een reflectie van de overeenstemming tussen landgebruik en natuurlijke omstandigheden in een gebied.

Verstoring: 'Lack of contextual fit and coherence, where elements deviate from the context. Disturbance is related to constructions and interventions occurring in the landscape, of both temporary and permanent character' (Tveit et al., 2006, p. 240).

Oftewel: Gebrek aan contextuele geschiktheid en samenhang, waar elementen afwijken van de context. Verstoring is gerelateerd aan constructies en aanpassingen die voorkomen in het landschap, van zowel tijdelijke en permanente aard.

Ruimtelijkheid: 'The perceptual units that reflect the experience of landscape rooms, visibility, and openness' (Tveit et al., 2006, p. 242).

Oftewel: De op waarneming gebaseerde eenheden die de beleving van ruimte, zicht, en openheid weergeven.

Beeldend vermogen: 'Qualities of a landscape present in totality or through elements; landmarks and special features, both natural and cultural, making the landscape create a strong visual image in the observer, and making landscapes distinguishable and memorable' (Tveit et al., 2006, p. 242).

Oftewel: De kwaliteiten van een landschap die in zijn totaliteit of door middel van elementen aanwezig zijn; zowel natuurlijke en culturele oriëntatiepunten en speciale kenmerken die er voor zorgen dat het landschap een sterk visueel beeld voor de waarnemer creëert, en die landschappen onderscheidend en gedenkwaardig maakt.

Complexiteit: 'The diversity and richness of landscape elements and features, their interspersions as well as the grain size of the landscape' (Tveit et al., 2006, p. 244).

Oftewel: De diversiteit en rijkdom van elementen en kenmerken van een landschap, hun verspreiding en afwisseling, en de schaalgrootte van het landschap.

Natuurlijkheid: 'Closeness to a preconceived natural state' (Tveit et al., 2006, p. 244).

Oftewel: De nabijheid tot een voorafgestelde natuurlijke toestand van een gebied.

BIJLAGE II Uitkomsten van statistische analyse

Wel/niet binnen 500 meter van de A12	t-waarde	Sign.
Buurtgroen	3,176	0,002
Landschap	4,320	0,000

T-testen:

Buurtgroen			t-waarde	sign
Leeftijd				
	-29	- 30-49	-0,231	0,818
	-29	- 50	-0,222	0,825
	30-49	- 50	-0,079	0,937
Herkomst				
Autochtonen en niet-westerse allochtonen	-	Niet-westerse allochtonen	-0,392	0,696
Mate van gebruik				
Max 3 keer per jaar	-	Max 3 keer per maand	-1,233	0,222
Max 3 keer per jaar	-	Vier keer per maand of meer	-2,82	0,006
Max 3 keer per maand	-	Vier keer per maand of meer	-1,269	0,207
Gezondheid				
Slecht/redelijk	-	Goed	-1,238	0,218
Slecht/redelijk	-	Zeer goed	-2,277	0,026
Goed	-	Zeer goed	-1,685	0,095
Woonmilieu				
Stedelijk	-	Landelijk	-1,407	0,162

Landschap			t-waarde	sign
Leeftijd				
	-29	- 30-49	-1,309	0,193
	-29	- 50	-1,684	0,099
	30-49	- 50	-0,788	0,432
Herkomst				
Autochtonen en niet-westerse allochtonen	-	Niet-westerse allochtonen	0,115	0,908
Mate van gebruik				
Max 3 keer per jaar	-	Max 3 keer per maand	-1,302	0,197
Max 3 keer per jaar	-	Vier keer per maand of meer	-3,087	0,003
Max 3 keer per maand	-	Vier keer per maand of meer	-1,497	0,137
Gezondheid				
Slecht/redelijk	-	Goed	-1,688	0,098
Slecht/redelijk	-	Zeer goed	-3,993	0,000
Goed	-	Zeer goed	-3,451	0,001
Woonmilieu				
Stedelijk	-	Landelijk	-1,947	0,053

BIJLAGE III Conceptualisatie voor de kwalitatieve analyse

- **Geslacht:**
 - Man
 - Vrouw

- **Leeftijd (in jaren):**
 - -30
 - 30-50
 - 50+

Voor deze indeling is om twee redenen gekozen. Ten eerste gebruiken Crommentuijn et al. (2007) deze indeling en kunnen zij in hun aankomend onderzoek weer voortbouwen op de resultaten van dit onderzoek. Ze hebben deze indeling toegepast, omdat de aangegeven leeftijdscategorieën verwant zijn met de huishoudensamenstelling. Veel mensen zijn tot hun 30^e levensjaar alleenstaand of samenwonend. Tussen hun 30^e en 50^e levensjaren wonen hun kinderen bij hen in huis. Na hun 50^e gaan de kinderen het huis uit, en zijn de meeste mensen weer samenwonend.

- **Huishoudengrootte**
 - Alleenstaand
 - Samenwonend
 - Samenwonend met kind(eren)
 - Eenoudergezin
- **Gezondheid**
 - Slecht
 - Matig
 - Redelijk
 - Goed
 - Uitstekend
- **Herkomst**
 - Autochtonen en westerse allochtonen
 - Niet-westerse allochtonen
- **Netto inkomen van huishouden per jaar (CBS, 2007)**
 - <1100
 - 1100-1650
 - 1650-2300
 - 2300-3100
 - 3100+
 - Wil ik niet zeggen
- **Opleidingsniveau**
 - Geen opleiding
 - Basisschool
 - VMBO / MAVO / LBO
 - MBO / HAVO/ VWO
 - HBO
 - Universiteit
- **Mobiliteit (gebruik van A12)**
 - Dagelijks
 - Wekelijks
 - Incidenteel

BIJLAGE IV Interviewvragen en lijst met sociaal-demografische determinanten

- Wat vindt u mooi aan de snelwegomgeving van de A12?
- Wat vindt u lelijk aan de snelwegomgeving van de A12?
- Wat valt u het meeste op aan de snelwegomgeving van de A12?
- Hoe vindt u dat de snelwegomgeving er in en om een stad uit moet zien?
- Hoe vindt u dat de snelwegomgeving er buiten de stad uit moet zien?

Voor gebruikers:

- Wat vindt u van het uitzicht vanaf de snelweg?
- Staan er geluidsschermen langs het traject dat u net heeft gereden? Zo ja, wat vindt u van die geluidsschermen?
- Hoe moet volgens u een geluidsscherm langs de snelweg er uit zien? (materiaal, kleur, wel of niet begroeid)
- Ziet u veel bedrijventerreinen langs de snelweg?
- Wat vindt u van bedrijventerreinen langs de snelweg?

Voor bewoners, werkenden, en recreanten, indien er een geluidsscherm aanwezig is:

- Wat vindt u van het geluidsscherm langs de snelweg? (mooi, lelijk, mate van belang, uitzicht)
- Hoe moet volgens u een geluidsscherm langs de snelweg er uit zien? (materiaal, kleur, wel of niet begroeid)

Afsluiting:

- Wilt u nog iets kwijt met betrekking tot de snelwegomgeving?
- Heeft u verder nog vragen of opmerkingen over dit interview?

Zou u de volgende vragen willen beantwoorden? Vult u dan a.u.b. het rondje bij het juiste antwoord in.

In welk jaar bent u geboren?

19...

Wat is de samenstelling van uw huishouden?

- Alleenstaand
- Samenwonend
- Samenwonend met kind(eren)
- Eenoudergezin
- Anders, namelijk.....

Hoe ervaart u uw gezondheid?

- Slecht
- Matig
- Redelijk
- Goed
- Uitstekend

Wat is uw hoogst genoten opleiding?

- geen opleiding
- basisschool
- VMBO / MAVO / LBO
- MBO / HAVO / VWO
- HBO
- Universiteit
- Anders, namelijk.....

Wat is het netto inkomen (in €) van uw huishouden per maand?

- <1100
- 1100-1650
- 1650-2300
- 2300-3100
- 3100+
- Wil ik niet zeggen

In welke plaats woont u?

.....

In welke plaats werkt u?

-
- Niet van toepassing

Hoe vaak reed u de afgelopen maand op de A12?

- Dagelijks
- Wekelijks
- Incidenteel

Van welk traject van de A12 maakt u het meeste gebruik?

- Traject: -
- Ik maak (bijna) geen gebruik van de A12

Bedankt voor het invullen!

BIJLAGE V Data uit interviews

Type gebruiker	Aantal	%
Bewoner	10	29
Recreant	9	26
Werkende	9	26
Automobilist	7	20

Plaats	Aantal	%
Den Haag	6	17
Gouda/Reeuwijk	6	17
Utrecht	13	37
Maarn	5	14
Arnhem	5	14

Geslacht	Aantal	%
Man	24	69
Vrouw	11	31

Leeftijd	Aantal	%
<30	2	6
30-49	18	51
50+	15	43

Weer	Aantal	%
Slecht	1	3
Redelijk	12	34
Goed	22	63

Gezondheid	Aantal	%
Slecht	0	0
Matig	2	6
Redelijk	5	14
Goed	20	57
Uitstekend	8	23

Opleiding	Aantal	%
Geen opleiding	1	3
Basisschool	0	0
VMBO / MAVO / LBO	7	20
MBO / HAVO / VWO	13	37
HBO	7	20
Universiteit	7	20

Inkomen	Aantal	%
<1150	1	3
1100-1650	5	14
1650-2300	6	17
2300-3100	8	23
3100+	7	20
Wil ik niet zeggen	8	23

Gebruik A12	Aantal	%
Dagelijks	11	31
Wekelijks	12	34
Incidenteel	12	34

Geluidsoverlast	Aantal	%
Altijd	2	6
Overdag	1	3
's Nachts	3	9
Geen overlast	29	83

Geluidsschermen aanwezigheid	Aantal	%
Slecht	6	17
Neutraal	9	26
Goed	14	40
Niet gevraagd	6	17

Geluidsschermen	Aantal	%
Groen	14	40
Maakt niet uit	11	31
Niet gevraagd	9	26
Overkapt	1	3

Mooi aan omgeving	Aantal	%
Groen	22	63
Groen en huizen	2	6
Overzicht stad	2	6
Winkelcentrum	1	3
Ruimtelijkheid	1	3
Niets	7	20

Let op uitzicht (als gebruiker zijnde)	Aantal	%
Beiden	2	6
Als automobilist	14	40
Als rijder	6	17
Niet genoemd	6	17
Let niet (veel) op uitzicht	7	20

Uitzicht vanaf snelweg	Aantal	%
Lelijk	3	9
Niet mooi, niet lelijk	27	77
Mooi	5	14

Ergernis	Aantal	%
Omgeving te vol	3	9
Jongeren en afval	2	6
Afval	1	3
Beheer groen	1	3
Onbereikbaarheid OV	1	3
Beton	2	6

Geluid	1	3
Billboards	1	3
Hoge gebouwen	1	3
Geen	22	63

Bedrijventerreinen problematisch	Aantal	%
Ja	8	23
Neutraal	8	23
Nee	19	54

Bereikbaarheid	Aantal	%
Slecht, kan beter	2	6
Niet genoemd	21	60
Voordeel	12	34

Belang recreëren bij snelweg	Aantal	%
Laag	7	20
Neutraal	12	34
Hoog	16	46

Verrommeling	Aantal	%
Genoemd	2	6
Niet genoemd	33	94

Stedelijk gebied	Aantal	%
Hogere gebouwen	4	11
Laagbouw + groen	1	3
Groenstrook	8	23
Voorkant van huizen	1	3
Afwisselend	2	6
Niet gevraagd	19	54

Architectuur	Aantal	%
belangrijk	3	9
niet genoemd	32	91

Afwisseling	Aantal	%
Genoemd	2	6
Niet genoemd	33	94

Afstand in km op A12	Aantal	%
0-15	15	43
16-30	7	20
31-60	10	29
60+	3	9